

KÚRIA

Bhar.III.694/2015/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év július hó 8. napján tartott harmadfokú nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A zsarolás büntette és más bűncselekmények miatt S. R. és társa ellen folyamatban lévő büntetőügyben S. Sz. A. II. rendű vádlott és védője által bejelentett másodfellebbezést elbírálva a Győri Ítéltábla Bf.59/2014/21. számú ítéletét S. Sz. A. II. rendű vádlott tekintetében megváltoztatja:

- e vádlottat az ellene 3 rendbeli kiskorú veszélyeztetésének büntette [Btk. 208. § (1) bekezdés], valamint a folytatólagosan, társtettesként elkövetett zsarolás büntette [Btk. 367. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól felmenti;

- a terhén maradó folytatólagosan, információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntette [Btk. 375. § (5) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt kiszabott büntetés mértékét - a halmazati büntetésre utalás mellőzésével - 2 (kettő) év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre enyhíti, és a közügyektől eltiltást mellőzi;

- a szabadságvesztés végrehajtását 3 (három) évi próbaidőre felfüggeszti;

- a II. rendű vádlottal szemben elrendelt vagyonekbezés összegét 900.000 (kilencszázezer) forintban állapítja meg.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét a II. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

A harmadfokú eljárás során felmerült 12.240 (tizenkettőezer-kettőszáznegyven) forint bünygyi költséget S. Sz. A. II. rendű vádlott köteles az állam számára megfizetni.

I n d o k o l á s

A Tatabányai Törvényszék a 2014. március 25. napján meghozott 4.B.170/2012/63. számú ítéletével S. Sz. A. II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki

- bűnsegédként elkövetett testi sértés bűntettének kísérletében [Btk. 164. § (1), (3) és (8) bek. I. ford.];
- 3. rb. kiskorú veszélyeztetése bűntettében [Btk. 208. § (1) bek.];
- folytatólagosan elkövetett információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás bűntettében [Btk. 375. § (1) és (2) bek. b) pont], valamint
- bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett zsarolás bűntettében [Btk. 367. § (1) és (2) bek. b) pont].

Ezért őt halmazati büntetésül 3 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra ítélte azzal, hogy a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. A II. rendű vádlottal szemben 1.299.900 forint vagyonekbezést rendelt el, valamint határozott a bünygyi költség viseléséről.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Győri Ítéltőábla mint másodfokú bíróság a 2015. február 5. napján kihirdetett Bf.59/2014/21. számú ítéletével az elsőfokú bíróság határozatát S. Sz. A. II. rendű vádlott tekintetében annyiban változtatta meg, hogy őt a bűnsegédként elkövetett testi sértés bűntette kísérletének vádja alól felmentette és megállapította, hogy a folytatólagosan elkövetett zsarolás bűntettét társtettesként követte el. Pontosította a bünygyi költségre vonatkozó rendelkezést, egyebekben az elsőfokú ítéletet a II. rendű vádlott vonatkozásában helybenhagyta.

S. Sz. A. II. rendű vádlott vonatkozásában a testi épséget sértő vád tekintetében eltérő bűnösségmegállapítás folytán megnyílt a másodfellebbezés lehetősége, mégpedig teljes körűen; a másodfokú ítélet azon rendelkezése is támadhatóvá vált, amelyet az eltérő

bűnösségmegállapítás nem érintett.

A másodfokú ítélet ellen az ügyész bűnösségmegállapítást célozva, S. Sz. A. II. rendű vádlott és védője pedig teljes körű felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

Az ügyész másodfellebbezését a Legfőbb Ügyészség a BF.1275/2014/2. számú átiratában visszavonta, így a harmadfokú felülbírálat alapja a védelmi másodfellebbezés, amelyet egyébként a Legfőbb Ügyészség - a hivatkozott átiratában - alaptalannak tartott és S. Sz. A. II. rendű vádlott tekintetében a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

-*-

A joghatályos fellebbezések folytán teljes körű felülbírálatra került sor a harmadfokú nyilvános ülésen, de kizárólag S. Sz. A. II. rendű vádlott cselekvősege tekintetében. A nyilvános ülésen a védő az írásban előterjesztettekkel egyezően nyilatkozva elsősorban valamennyi cselekmény kapcsán felmentést indítványozott; másodlagosan a büntetés enyhítését, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását kérte. A Legfőbb Ügyészség az írásbeli indítványát tartotta fenn.

A harmadfokon történő teljes körű felülbírálathoz - amint az alább részletezésre kerül - nem társul teljes körű döntési jogkör; S. Sz. A. II. rendű vádlott további bűnössége megállapításának gátat szab a súlyosítási tilalom. Akkor sem lehet tehát a II. rendű vádlott vonatkozásában további bűnösséget bármilyen bűncselekményben megállapítani, ha az irányadó tényállás jogi értékelésével ennek egyébként helye lenne.

A felülbírálat során a Kúria olyan eljárási szabálysértést nem észlelt, amely alapul szolgálna akár az elsőfokú, akár mindkét fokú ítélet Be. 399. § (1)-(2)-(3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésére.

Nem látott alapot a Kúria a támadott ítéletek harmadfokon kiküszöbölhetetlen megalapozatlansága címén történő hatályon kívül helyezésére sem [Be. 399. § (5) bekezdése].

Kétséggkívül az első- és másodfokú ítélet a 3 rendbeli kiskorú veszélyeztetésének büntette megállapításának alapját képező tények tekintetében - harmadfokon már kiküszöbölhetetlen - megalapozatlansági hibában szenved (részleges felderítetlenség).

A kiskorú veszélyeztetése büntettének tényállási eleme a Btk. 208. § (1) bekezdésében eredményként megfogalmazott testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi veszélyeztetettségnek a bekövetkezte, illetve legalábbis az erre való alkalmasság.

Erre a tényállási elemre nézve az eljáró bíróságok semmilyen bizonyítást nem folytattak le; nem vontak be igazságügyi pszichológus szakértőt, nem szereztek be környezettanulmányt, pedagógusi véleményt, sőt tanúbizonyítás sem folyt.

Az elsőfokú bíróságnak az e körben másodfokon is helybenhagyott ítéletében a tényállásszerű eredmény törvényszövegből jogi fogalomként történő szó szerinti átvétele - miszerint azáltal, hogy S. Sz. A. II. rendű vádlott nem akadályozta meg, hogy a három gyermek rendszeresen bántalmazza a sértettet, a három kiskorú erkölcsi-érzelmi fejlődését veszélyeztette - iratellenes megállapítás marad, mivel bizonyítást mindez nem nyert.

Az ítéletek szerinti állítólagos bántalmazások a három kiskorú részéről 2009 májusa és 2010 júniusa között történtek. Ekkor a gyermekek 15-16, 12-13, illetve 7-8 éves életkorúak voltak. Az azóta eltelt időben azonban két gyermek már nagykorúvá vált; ehhez képest annak megállapítása, hogy a vázolt II. rendű vádlotti magatartás az eredmény előidézésére alkalmas volt-e és az eredmény egyáltalán bekövetkezett-e, ma már semmilyen bizonyítás lefolytatásával sem lehetséges.

A nevelési kötelezettség súlyos megsértése pedig - mint elkövetési magatartás - eredmény előidézésére való alkalmassága a sértett személyiségétől is függő; következésképp a már nagykorúvá vált két gyermek tekintetében e bűncselekmény kísérletének megállapítására sincs mód.

A harmadik - az elkövetés idején 7-8 éves - gyermek tekintetében pedig eleve kétséges, hogy hogyan tanúsíthatott a felnőttkorú sértettel szemben jogilag értékelhető bántalmazó magatartást; még azt feltételezve sem, hogy a sértett ekkor védekezésre korlátozottan képes volt, amely körülmény egyébként semmivel nem bizonyított. Ellenkezőleg, az iratokból megállapítható az a tény, miszerint a sértett ez időben alkalmi fizikai munkákat vállalt, erőteljes felnőttkorú személyre utal. Emellett e gyermek mai vizsgálata - még akkor is, ha ennek alapján ma az erkölcsi-érzelmi veszélyeztetettsége megállapítható is lenne - nem szolgálhatna alapul a kiskorú veszélyeztetése büntetnének megállapítására. A több mint ötévi idő eltelte miatt az okozati kapcsolat a nevelési kötelezettség 2009-2010. közötti években történt esetleges megsértésével nem lenne ugyanis kimutatható.

Miután e körben az ítéletek megalapozatlansága ma már nem küszöbölhető ki, a megalapozatlan tényállásból nem lehet jogi következtetést levonni a 3 rendbeli kiskorú veszélyeztetése bűncselekményének tényállásszerű megvalósulására. Ezért a Kúria S. Sz. A. II. rendű vádlottat a 3 rendbeli kiskorú veszélyeztetése

büntettének vádja alól a Be. 6. § (3) bekezdés b) pontja alapján, a Be. 331. § (1) bekezdése szerint bizonyítottság hiányában felmentette; mellőzve a tényállásból az eredmény - a veszélyeztetettség - bekövetkezésére való utalást.

Emellett az elsőfokú bíróság ítéletének - a másodfokú bíróság által helybenhagyott - az a megállapítása, miszerint a sértett 2010 júniusa végén megszökött, iratellenes.

A peradatok szerint ugyanis a sértett nem volt fogva; sem S. Sz. A. II. rendű vádlott r-i lakóhelyén való tartózkodása során, sem pedig korábban. Szabadon járt-kelt, alkalmi munkákat vállalt.

Ehhez képest fogalmi képtelenség a „megszökésére” vonatkozó megállapítás. Ezt a Kúria mellőzte a tények köréből.

Egyebekben viszont a másodfokú bíróság által eltérő tényállást megállapító és helyesbítő tartalommal az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott.

A védelmi fellebbezések a bizonyítékok értékelésének vitatásán keresztül támadták az ítélet megalapozottságát, s ezen keresztül indítványozták S. Sz. A. II. rendű vádlott teljes körű felmentését. Így a fellebbezés e körben eredményre nem vezethetett.

A fentiek alapján a másodfokú bíróság által eltérő tényeket is rögzítő tényállás - az elsőfokú ítélet 10. oldala ötödik bekezdésének kivételével - irányadó a harmadfokú eljárásban is.

--*

Az irányadó tényállás jogi értékelése során mindenekelőtt azt észlelte a Kúria, hogy a 2007 őszén S. R. I. rendű vádlott részéről történt durva bántalmazás kapcsán tévedett a másodfokú bíróság, amikor S. Sz. A. II. rendű vádlott bűnösségét semmilyen bűncselekményben nem állapította meg; a tényállás bűncselekmény megállapítására alkalmas részét jogi értékelés nélkül hagyta.

Az irányadó tényállás szerint S. Sz. A. II. rendű vádlott nem volt jelen S. R. I. rendű vádlott általi tettlegességnél, csak a sértett segélykiáltására jelent meg és értesült arról, hogy az I. rendű vádlott a sértettet ellökte, aki ettől nekiesett a gerendának. A II. rendű vádlott a földön fekvő, felállni sem tudó sértettet bekísérte ugyan a házba, annak fájdalmai ellenére orvost azonban nem hívott hozzá; s jöllehet mentőtiszt foglalkozású, maga sem győződött meg az orvosi ellátásának szükségességéről. A sértett pedig e cselekmény következtében szenvedett 8 napon túl gyógyuló sérülést.

Ezzel a mulasztásával S. Sz. A. II. rendű vádlott megvalósította a Btk. 166. § (1) bekezdése szerinti segítségnyújtás elmulasztásának vétségét, hiszen tőle elvárható volt a teljesítettet meghaladó segítségnyújtás.

A bűnösség kimondását ezek a tények - a tettazonosság keretei között - szükségessé tennék. Erre azonban az e tekintetben a harmadfokú eljárásban érvényesülő súlyosítási tilalom folytán a Kúriának nincs lehetősége.

--*

Tévedett a másodfokú bíróság, amikor S. Sz. A. II. rendű vádlott cselekvőségét a sértettnek az I. rendű vádlottal való együttélésük során történt bántalmazásával, és bankkártyájával történt pénzfelvételekkel kapcsolatban társtettesként, folytatólagosan elkövetett zsarolás büntettének minősítette.

Az irányadó tényállásból levonható jogi következtetésként, hogy miután S. Sz. A. II. rendű vádlott a 2007. őszi, 2008. tavaszi egymást követő sértettet ért bántalmazások során (melyeket S. R. I. rendű vádlott vitt véghez) nem volt jelen, emiatt a testi épséget sértő cselekmények miatt sem állapítható meg a büntetőjogi felelőssége. Ennyiben a másodfokú bíróság jogi álláspontja helytálló. Azonban a zsarolás bűncselekményének tettesi elkövetőjével, S. R. I. rendű vádlottal társtettesi viszonyban ugyancsak nem lehetett. A társtetteség megállapításának feltétele ugyanis alanyi oldalon az egymás tevékenységének kölcsönös tudata, azaz a szándékegység. A szándékegységnek pedig a tényállás valamennyi elemére ki kell terjednie.

A Btk. 367. § (1) bekezdése szerinti zsarolás a jogtalan haszonszerzési célzattal, erőszakkal és/vagy fenyegetéssel a passzív alannak valaminek a tevésére, nem-tevésére vagy eltűrésére kényszerítésével valósul meg, ha annak okozatos eredményeként a sértett vagyoni hátránya bekövetkezik.

Az eljáró másodfokú bíróság abban látta megvalósultnak a zsarolást, hogy miután S. R. I. rendű vádlott folyamatosan erőszakot alkalmazott a sértettel szemben, az nem merte visszakérni a nevére kiállított, és S. Sz. A. II. rendű vádlott birtokában lévő bankkártyáját; így a II. rendű vádlott folyamatosan jogtalanul vehette fel a tényállásban részletezett pénzüsszegeket a bankszámlájáról.

Egyértelmű tehát, hogy miután S. Sz. A. II. rendű vádlott - aki az irányadó tényállás szerint a sértett bántalmazásaiban nem vett részt, azoknál jelen sem volt (amikor korábban jelen volt, akkor sem merült fel adat arra, hogy a bántalmazásban S. R. I. rendű

vádлоттаt akár csak szándékát erősítve is támogatta). A sértettel szemben fenyegetést sem alkalmazott. Ekként pedig a zsarolás büntettének a társtettese (sőt részese) akkor sem lehetne, ha a sértett vagyoni hátrányának bekövetkezte közvetlenül az ő magatartásának lenne a következménye.

A szándékegysége ugyanis S. R. I. rendű vádlottal - ami a társtettség (de a részesség) megállapításának előfeltétele - az erőszakkal-fenyegetéssel kényszerítés elkövetési magatartás kifejtése tekintetében nem állapítható meg.

Ekként a Kúria - egyezően azon okokból és jogszabályi hivatkozások alapján, melyek a másodfokú bíróság által a testi épség elleni bűncselekmény tekintetében megjelölésre kerültek - S. Sz. A. II. rendű vádlottat az ellene a Btk. 367. § (1) és (2) bekezdés b) pontja szerinti, folytatólagosan, társtettesként elkövetett zsarolás büntette miatt emelt vád alól is felmentette.

Mindezzel a Kúria nem kívánt állást foglalni abban a kérdésben, hogy S. R. I. rendű vádlott cselekvősege a testi épséget sértő cselekményeivel halmazatot alkotva alkalmas-e a zsarolás általa történt elkövetésének a megállapítására; ez ugyanis kívül esik a jelen harmadfokú eljárás keretein.

Röviden csupán arra utal, hogy a tényállás szerint nem látszik összefüggés a sértett bántalmazása és aközött, hogy a sértett ismétlődő kérései ellenére nem történt meg a részére a bankkártyájának visszaadása.

--*

S. Sz. A. II. rendű vádlott nem vitásan a sértett beleegyezésével jutott a sértett bankkártyájának birtokába. A bankkártya felhasználásával a II. rendű vádlott pénzfelvételeket eszközölt a sértett bankszámlájáról.

A bankkártya azonban a sértett folyószámlájához társult. Így annak a sértett ez irányú sorozatos kérései ellenére való vissza nem adása a II. rendű vádlott részéről (is) bűncselekmény megállapítására alkalmas magatartás.

A Btk. 375. § (5) bekezdése értelmében információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettét követi el, aki a jogosulatlanul megszerzett elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz felhasználásával okoz kárt. A büntetési tételkeret 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztés az ugyanezen § (2) bekezdése szerint, ha a károkozás jelentős, vagy ha a nagyobb kár okozása bűnszövetségben vagy üzletszerűen történik.

Miután S. Sz. A. II. rendű vádlott különféle ürügyekre hivatkozva

nem szolgáltatta vissza a sértett bankkártyáját, az jogosulatlanul elvettnek - birtokoltnak - tekintendő.

A sorozatos pénzfelvételekkel okozott kár 477.000 forint, valamint 1.061.400 forint, így tehát együttesen sem éri el a Btk. 459. § (6) bekezdés c) pontja szerinti jelentős kár mértékét; azaz ugyanezen jogszabályhely b) pontja alapján nagyobb kárnak felel meg.

A Kúria mindezek folytán - a másodfokú bíróság által társtettesként elkövetett zsarolás büntetteként értékelte, 2007. október 18. és 2008. augusztus 11. napja között megvalósított elkövetői magatartást mint részcselekményt információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettének minősítette és - a 2008. szeptember 12. és 2010. július 12. között elkövetett ugyanúgy minősülő cselekménnyel folytatólagos egységben, tehát egy rendbeli folytatólagos bűncselekményként értékelte. Nem kétséges, a folytatólagosság egységébe tartozó e bűncselekmény részcselekményét a II. rendű vádlott rendszeres haszonszerzés céljával követte el. Ekként pedig helytálló e bűncselekmény üzletszerűen elkövetettkénti minősítése.

--*

A kiskorú veszélyeztetése, valamint a zsarolás büntette miatti felmentő rendelkezések okán S. Sz. A. II. rendű vádlott esetében tovább szűkült a bűnösségi kör; összességében e vádlott terhére róható bűncselekmények lényegesen enyhébb megítélést indokolnak.

Ehhez képest a másodfokú bíróság által helybenhagyott büntetés eltúlzottan súlyos; a Kúria a büntetéskiszabási tényezők alapján a szabadságvesztés tartamát 2 évre enyhítette és lehetőséget látott annak végrehajtása próbaidőre történő felfüggesztésére a Btk. 85. § (1) és (2) bekezdése szerint. A próbaidő tartamát az immár ötéves időmúlásra figyelemmel határozta meg 3 évben.

A fentiekre tekintettel a közügyektől eltiltás alkalmazásának Btk. 61. § (1) bekezdésében írt feltétele már nem áll fenn, ezért ezt a mellékbüntetést a Kúria mellőzte.

--*

Az elsőfokú bíróság az ítéletében - a másodfokú bíróság által helybenhagyottan - S. Sz. A. II. rendű vádlottal szemben
- a S. R. I. rendű vádlottal együttesen jogtalanul felvett pénzösszegek fele részének, azaz 238.500 forintnak, valamint
- a különválást követően felvett pénzösszegek egészének, azaz 1.061.400 forintnak,
mindösszesen tehát 1.299.900 forintnak megfelelő összeg vagyonek kobzását rendelte el.

Nem kétséges, hogy a Btk. 74. § (1) bekezdés a) pontja alapján vagyonekbotzás címén el kell vonni az ekövetőtől azt a vagyonrészt, amely a bűncselekmény ekövetéséből származott, tehát amellyel a bűncselekmény ekövetése révén gazdagodott.

A vagyonekbotzás mellőzésének alapja a Btk. 74. § (5) bekezdés a) pontja szerint a sértett által érvényesített polgári jogi igény lehetne. Az elbírált ügyben azonban a sértett polgári jogi igényt nem érvényesített. Polgári jogi igény kizárólag az elsőfokú eljárásban a határozathozatalt megelőző zárt ülésig terjeszthető elő. Ekként a sértettnek csak a másodfokú eljárás során előterjesztett igénye a kárának megtérítésére érvényesített polgári jogi igénynek nem tekinthető.

Ekként a vagyonekbotzás alkalmazásának jogalapja törvényes.

A vagyonekbotzás összegszerűségét azonban a Kúria tévesnek találta.

Az irányadó tényállás szerint a sértettel való együttélés alatt, ha alacsony szinten is, de a vádlottak részéről ellátás nyújtására került sor a számára. A természetbeni ellátásnak megfelelő összeg tehát nem lehet a vagyonekbotzás tárgya, hiszen a bűncselekmény ekövetése révén azzal S. Sz. A. II. rendű vádlott nem gazdagodott. A sértettnek természetben nyújtott - alacsony szintű - ellátás értékét ma már bizonyítás felvételével sem lehetne pontosan megállapítani.

Ezért a Kúria a körülmények mérlegelésével a havonta felvett összegek nagyságát is értékelve állapította meg a S. Sz. A. II. rendű vádlottat terhelő vagyonekbotzás alá eső értéket, a vagyonekbotzás összegét közel harmadával 900.000 forintra mérsékelve.

Ennyiben a Kúria S. Sz. A. II. rendű vádlott tekintetében a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 398. § (1) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyebekben pedig a Be. 397. § alapján helybenhagyta.

A harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés a Be. 385. § értelmében a Be. 381. § (1) bekezdésén, illetőleg a Be. 345. §-ára tekintettel a Be. 338. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2015. július 8.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó

bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A Győri Ítéltábla Bf.59/2014/21. számú ítélete a Kúria Bhar.III.694/2015/6. számú ítélete folytán S. Sz. A. II. rendű vádlott tekintetében 2015. július 8. napján jogerős és - a szabadságvesztés büntetés kivételével - végrehajtható.

*Dr. Belegi József s.k.
a tanács elnöke*

A kiadmány hiteléül:

*írnok
BÉ*